

ISSN: 3060-4613

MAKTABGACHA
VA MAKTAB
TA'LIMI VAZIRLIGI

O'zbekiston
Milliy Pedagogika
Universiteti

No5(2)
2026

- 13.00.00 Pedagogika fanlari
- 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
- 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
- 13.00.03 Maxsus pedagogika
- 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
- 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
- 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
- 13.00.07 Ta'limda menejment
- 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
- 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
- 07.00.00 Tarix fanlari
- 19.00.00 Psixologiya fanlari
- 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
- 02.00.00 Kimyo fanlari
- 03.00.00 Biologiya fanlari
- 09.00.00 Falsafa fanlari
- 10.00.00 Filologiya fanlari
- 11.00.00 Geografiya fanlari

M

AKTABGACHA VA AKTAB TA'LIMI

Pedagogika, psixologiya fanlariga ixtisoslashgan ilmiy jurnal

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Elektron nashr. 652 sahifa,
6-may, 2026-yil.

BOSH MUHARRIR:

Karimova E'zoza Gapijanovna – O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vaziri

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Pedagogika fanlari doktori, professor

TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI

Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik
Shoumarov G'.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik
Qirg'izboyev A.K. – Tarix fanlari doktori, professor
Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor
Shermuhhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor
Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor
Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Qo'ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor
Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)
Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)
Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)
Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)
Wookyu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)
Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)
Mizayeva F. O. – Pedagogika fanlari doktori, dotsent
Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor
Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor
Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor
Abdullayeva N. Sh. – Pedagogika fanlari doktori (DSc), professor
Doniyorov S. M. – “Yangi O'zbekiston” va “Pravda Vostoka” gazetalari tahririyati DM bosh muharriri, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan jurnalist, filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (Phd)
Shomurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Mirzayeva F. O. – pedagogika fanlari doktori (DSc), dotsent
Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis institute dotsenti
Saifnazarov I. – falsafa fanlari doktori, professor
Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)
Tillashayxova X.A. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent
Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori
Ashurov R. R. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Panjiyev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari
Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Vaxobov Anvar Abdusattor o'g'li – Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent

Muassis: “Tadbirkor va ishbilarmon” MChJ

Hamkorlarimiz: O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi, O'zbekiston milliy pedagogika universiteti

EDITOR-IN-CHIEF:

Karimova E'zoza Gapirzhanovna – Minister of Perschool and School Education of the Republic of Uzbekistan

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

EDITORIAL BOARD MEMBERS:

Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician

Shoumarov G. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician

Qirg'izboyev A. K. – Doctor of Historical Sciences, Professor

Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Shermuhhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor

Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)

Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)

Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)

Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)

Wookyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)

Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)

Mizayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor

Abdullayeva N. Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Professor

Doniyorov S. M. – Editor-in-Chief of the DM Editorial Office of the newspapers “Yangi O'zbekiston” and “Pravda Vostoka”, Honored Journalist of the Republic of Uzbekistan, Doctor of Philosophy (PhD) in Philology, Associate Professor

Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)

Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor

Mirzayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Associate Professor

Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service

Saifnazarov I. – Doctor of philosophy, professor

Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)

Tillashayxova X.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor

Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics

Ashurov R. R. – Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor

Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region

Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun

Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences

Vakhobov Anvar Abdusattor oglu – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences, Associate Professor

“Maktabgacha va maktab ta'limi” jurnali O'zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya komissiyasining quyidagi qarorlariga asosan pedagogika va psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) hamda fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalaridagi asosiy ilmiy natijalarni chop etish uchun milliy ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan:

Pedagogika fanlari bo'yicha: OAK Kengashi tavsiyasi (26.08.2024-y., №11-05-4381/01) asosida:

- Ekspert kengashi (29.10.2024-y., №10)
- Rayosat qarori (31.10.2024-y., №363/5)

Psixologiya fanlari bo'yicha: Toshkent davlat pedagogika universiteti murojaatiga asosan OAK tavsiyasi (24.04.2025-y., №11-05-2566/01):

- Ekspert kengashi (25.05.2025-y., №10)
- Rayosat qarori (08.05.2025-y., №370/5)

“Maktabgacha va maktab ta'limi”
jurnali

26.09.2023-yildan

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti
Administratsiyasi huzuridagi Axborot
va ommaviy kommunikatsiyalar
agentligi tomonidan **№C-5669363**
reyestr raqami tartibi bo'yicha
ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: **№136361**

MUNDARIJA

Fizika ta'limida integratsiyalashgan yondashuv: mazmuni va ahamiyati.....	10
<i>Doniyorova Iroda Baxtiyor qizi</i>	
Zamonaviy boshlang'ich ta'lim: milliy dastur, kompetensiya va xorijiy tajriba integratsiyasi.....	14
<i>Omonova Nilufar Parda qizi</i>	
The Role of Environmental Project-Based Learning in Developing EFL Learners' Productive Skills.....	19
<i>Xujanova Shaxina Abdullayevna</i>	
Boshlang'ich sinflarda integratsiyalashgan ta'limning pedagogik aspektlari	24
<i>Eshpo'latova Elnora Yo'ldoshovna</i>	
Talabalarda stressga barqarorlikning nazariy va amaliy tahlili.....	29
<i>Nurmatov Nurhayot Nurziyot o'g'li, Maxmudova Shahzoda Maksudovna</i>	
Malakaviy o'quv amaliyoti jarayonida bo'lajak tarbiyachilarning kasbiy kompetensiyalarini rivojlantirishda didaktik ta'minotning ahamiyati.....	32
<i>Ramozonova Bahroy Sadriddinovna</i>	
Oliy ta'limda raqamli pedagogikaning institutsionlashuvi: boshqaruv, siyosat va raqamli transformatsiya strategiyalari.....	36
<i>Nuraliyeva Dilshoda Yo'lichiboy qizi</i>	
Aholini jismoniy sog'lomlashtirishda sog'lomlashtiruvchi mashg'ulotlarni tashkil etish metodikasi.....	41
<i>V. Sh. Raximov</i>	
O'spirinlik davrida motiv va motivatsion sohalarning kasb tanlashdagi o'rni	46
<i>Rayimqulova S., Pulatova R., Do'smatova S., Matyakubova Shohista Odambov qizi</i>	
Tarbiyachi shaxsining shakllanishida psixologik determinantlarning roli	51
<i>Vasila Yusupova</i>	
Kasbiy ta'lim o'quvchilarini ijodiy qobiliyatini oshirishda xorijiy tajribalardan foydalanish	55
<i>B. X. Sharopov</i>	
Raqamli axborot makonida gumanistik g'oyalarni integratsiyalashning nazariy konsepsiyasi	59
<i>Isanov Najotbek Ilmamat o'g'li</i>	
Fanlararo integratsiya asosida o'quvchilarda iqtisodiy bilimlarni rivojlantirish imkoniyatlari.....	63
<i>J. M. Fayzullayev, Ortiqova E'zoza Olimjon qizi</i>	
Millatlarning o'ziga xos dunyoqarashining psixologik xususiyatlari	67
<i>Murxashev Axmadxon Olimjon o'g'li</i>	
Xalqaro ta'lim dasturlari asosida kasbiy ta'lim muassasalarida metakognitiv kompetensiyalarni shakllantirish metodikasi.....	70
<i>S. A. Qarshiboyev</i>	
Ijtimoiy media kontentlari orqali talabalarda fuqarolik pozitsiyasini shakllantirishning nazariy asoslari.....	74
<i>Suyunov Rustam Sadriddinovich</i>	
Ko'p tilli muhitda ingliz tilini o'rganishning lingvistik xususiyatlari	78
<i>Teshaboyeva Mohichexra Sohibjon qizi</i>	
Axborotlashgan jamiyat sharoitida bo'lajak pedagoglarning mediakompetentligini rivojlantirish zarurati.....	81
<i>Umarov Azizbek Vaxobovich</i>	
O'quvchilarda badiiy matn leksikasini o'zlashtirishdagi qiyinchiliklar: muammo va yechim.....	85
<i>Xamroyeva Dilnoza Jahongir qizi</i>	
Bo'lajak boshlang'ich ta'lim o'qituvchilarini ma'naviy tarbiyalashda Ahmad al-Farg'oniy asarlarini kompyuter imitatsion modellari asosida o'qitish metodikasi.....	89
<i>S. S. Qulmurodova</i>	
Enhancement of Periodontal Disease Management Strategies in Individuals With Chronic Hepatitis C Following Attainment of a Sustained Virological Response.....	92
<i>Makhmudova Ugi'loy Bakhtiyorovna</i>	
Epithelial-Mesenchymal Transition's Possible Role in the Pathogenesis of Periodontitis (Literature Review)	95
<i>Burkxonova Zarafruz Kobilovna</i>	
Gamifikatsiya asosida bo'lajak oligofrenopedagoglarda kasbiy kompetensiyalarni rivojlantirish texnologiyalari mexanizmini tatbiq etish	102
<i>Bozorboyev Javlon</i>	
Bo'lajak chizmachilik o'qituvchilarining kasbiy kompetensiyalarini rivojlantirish omillari.....	106
<i>Jamilova Dilsuza To'liqin qizi</i>	

Elektir va magnit maydonida yorug'likning ikkilamchi sinishi.....	110
<i>Avulova Zamira Tursunmurodovna, Nomozova Dilnoza Mamarajab qizi, Alimardonov Husan Yorqin o'g'li, Ismatullayev Sayfiddin Panji o'g'li</i>	
Lazer texnologiyalarining zamonaviy qo'llanilishi	114
<i>Avulova Zamira Tursunmurodovna, Nomozova Dilnoza Mamarajab qizi, Muminova Sevinch Kamoliddin qizi, Begnayeve Dilbar Bobonazar qizi</i>	
Fotometrik kattaliklar	117
<i>Avulova Zamira Tursunmurodovna, Nomozova Dilnoza Mamarajab qizi, Mamatqulova Zebo Komiljon qizi, Xolmaxmatova Sevara Sirojiddin qizi</i>	
Qutublangan yorug'lik manbalari	121
<i>Avulova Zamira Tursunmurodovna, Nomozova Dilnoza Mamarajab qizi, Turdimurodova Kumushbib, Normuminova Madina</i>	
Tabiatdagi optik hodisalar	125
<i>Avulova Zamira Tursunmurodovna, Nomozova Dilnoza Mamarajab qizi, Qudratova Sevinch Otabek qizi, Ulasheva Ruxshona Rustam qizi</i>	
Rus tilini o'qitishda kompetensiyaga asoslangan innovatsion yondashuvlardan foydalanish	129
<i>Erkinova Nozima Utkir qizi</i>	
Rezervga bo'shatilgan harbiy xizmatchilarning ijtimoiy-psixologik reintegratsiyasini tadqiq etishning ilmiy-metodologik tahlili	133
<i>Ikmatullayev G'. Z.</i>	
Raqamli ta'lim platformalarida matematika o'qitishda sun'iy intellekt yordamida baholash tizimini takomillashtirish	136
<i>Mirzayeva Shahlo Abduraxmanovna, Akbarov Ulug'bek, Abdivaliyeva Umida</i>	
Linguistic and Pedagogical Foundations of Teaching English as a Foreign Language in The Uzbek Context.....	140
<i>Shokirova Mushtariy</i>	
Sun'iy intellektning ta'lim jarayonidagi transformatsion roli	144
<i>Uzoqboyev Xojiakbar Qobuljon o'g'li</i>	
Enhancing Collaborative Learning and Peer Feedback in EFL Classrooms Through Padlet: a Digital Approach to Group Work and Assessment.....	148
<i>Veronica Khatamova</i>	
Kar va zaif eshituvchi o'quvchilarning rasmlar asosida aqliy faoliyatini rivojlantirishning vizual-didaktik texnologiyalarini takomillashtirish.....	152
<i>Meliqo'ziyev Abduraxmonjon Qahramonjon o'g'li</i>	
Emotsional intellekt – hr menejerlarning qaror qabul qilish kompetensiyasining determinanti sifatida	157
<i>Abdukarimov Muhammadjon Muratovich</i>	
O'g'il bolalarni mustaqil oilaviy hayotga tayyorlashning tizimli-pedagogik modeli: nazariya, metodologiya va amaliyot	162
<i>Islamova Fotima Shamsiddinovna</i>	
Barkamol yosh avlod fazilatlarini shakllantirishda milliy innovatsion pedagogik texnologiyalarning o'rni.....	170
<i>Olimova Dono Shakirovna, Baxtiyorova Shahnoza Mansurbekovna</i>	
Development of Prevention of Professional-Pedagogical Deformation on the Basis of Health-Saving Technologies in Higher Educational Institutions.....	174
<i>Saidova Parvina Mirzo kizi</i>	
O'zbek xalq pedagogikasi mazmuni asosida talabalarni oilaviy hayotga tayyorlashning ilmiy nazariy asoslari	178
<i>Rahmonqulova Guliza Faxriddin qizi</i>	
Bolalarning maktabgacha yosh davrida emotsional rivojlanishiga oid nazariy qarashlar tavsifi.....	182
<i>Abduraxmonova Gulmira Arapjon qizi, Yuldasheva Umida Maxmudovna</i>	
Alohida ehtiyojli bolalar uy ta'limini tashkil etishning korreksion pedagogik tizimining tarkibiy komponentlari.....	186
<i>Jo'raxo'jayev Muhammadazizxo'ja Xalilxo'ja o'g'li</i>	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida multimedia vositalarining ahamiyati.....	190
<i>Umida Marasulova</i>	
Boshlang'ich funksiya va aniqmas integral.....	193
<i>Mirzayeva Shahlo, Isroilova Zahro, Erkinova Shahrizoda, Javliyeva Dilnura</i>	
Maktabgacha ta'limda bolalar adabiyoti kerakmi?!.....	196
<i>Dilfuza Shadiyeva</i>	
Experimental Study on the Psycho-Pedagogical Effectiveness of Mall-Based Multimodal Learning in Developing Pluricultural Competence	200
<i>Azimova Sevara Muzaffar qizi</i>	

Simulyatsion o'quv muhitida fizika o'qituvchilarining o'z-o'zini boshqarish va refleksiv kompetentligini oshirish	205
Muradov Iloxomjon Abduxamid o'g'li	
Ta'lim menejmentida strategik boshqaruv tushunchasining evolyutsiyasi	209
Raximjonov Jamshid Rafiqjon o'g'li	
Raqamli kompetentlik tushunchasining ilmiy-nazariy talqini va xorijiy hamda mahalliy tadqiqotlar tahlili	214
Umirov Boboyor Baxtiyor o'g'li	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida faoliyatlar samaradorligini oshirishda pedagogik multimedia vositalaridan foydalanish usullari	218
Abdreimova Maftuna O'ktam qizi	
Boshlang'ich sinf texnologiya darsliklarining tuzilishi hamda o'quvchilar yoshiga muvofiqligi	223
Bobolov Nuriddin Tojiyevich	
Oliy ta'limda pedagoglarning boshqaruv kompetensiyalarini rivojlantirish uchun zamonaviy texnologiyalar	228
Isabekov Bahodir Isabek o'g'li	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda tolerantlik madaniyatini shakllantirishning ijtimoiy-psixologik masalalari	233
Boydavletova Sohiba Abduganiyevna	
Aksiologik yondashuv asosida tarbiya fanini o'qitishda innovatsion pedagogik texnologiyalardan foydalanish	239
G'aybullayev Bobur Nomonjon o'g'li	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda mantiqiy tafakkurni rivojlantirishda didaktik o'yinlarning ahamiyati	243
Toshpo'latova Muxlisa G'olib qizi	
Bo'lajak o'qituvchilarning refleksiv kompetentligini rivojlantirishning mazmuni va ilmiy-nazariy pedagogik asoslari	248
Mamatqulova Saboxat Abduraxmonovna	
Maktabgacha ta'limda monitoring va baholash tizimini takomillashtirish	253
Amanova Durdona Kaxramonovna	
O'zbekiston yoshlarining ma'naviy va estetik tarbiyasida tasviriy san'at va zamonaviy pedagogik texnologiyalar	257
Esanova Hulkar Abdurayim qizi	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida eksperimental-tajriba faoliyatini tashkil etish	261
Gafurova Dilnoza Saloxiddinovna	
Ommaviy axborot vositalarining jamiytdagi xavfsizlik hissiga ta'sirining nazariy va amaliy tahlili	266
Nurmatov Nurhayot Nurziyot o'g'li, Qoldiboyeva Xayriniso Eldarovna	
Milliy o'yinlarni o'qitishda axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining pedagogik imkoniyatlari	269
Ismatov Po'latjon Abdumannobovich	
Ta'lim sifatini boshqarish jarayonida kvalimetrik parametrlarini takomillashtirishda xorijiy tajribalarning ahamiyati	273
Karimova Maxbubaxon Mukimjonovna	
Innovatsion ta'lim sharoitida bolalar adabiyotini o'qitish metodikasini takomillashtirish modeli	278
Mirzayeva Nigora Bozorovna	
Matematika o'qitishda milliy qadriyatlarni aks ettirish	282
Mirzayeva Shahlo, Yuldoshova E'zoza Ravshan qizi, Muxtorova Sevinch Asad qizi, Xolboyeva Mushtariy Zayniddin qizi	
Ingliz tilida fe'l frazeoformalarining morfologik tuzilishiga xos umumiy xususiyatlar	285
Jo'rayeva Nargiza Shavkatovna	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining yozma nutqini o'stirishda interaktiv metodlarning ahamiyati	289
Ramazonova Munisa Hoshim qizi	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlari tayyorlov guruhi tarbiyalanuvchilarining lug'at boyligini oshirishda intellektual o'yinlar va interfaol usullardan foydalanish	294
Raxmonova Gulrux Ubaydullayevna, Ibragimova Dildora Turabovna	
Maktabgacha ta'limda pedagoglar kasbiy kompetensiyasini rivojlantirishda uslubiy xizmat va hamkorlik mexanizmlarining samaradorligi	298
S. A. Rahmonberdiyev	
Yoshlarni destruktiv submadaniyatlar ta'siridan himoyalashning innovatsion pedagogik usullari	304
Xasanova Marxabo Turayevna	
Социально-психологические особенности домашнего насилия в условиях трансформации семьи и цифровизации общества	308
Абдукадирова Лаура Юльбарсовна, Абдуллаева Азиза Комилжон кизи	
Педагогические основы развития инновационной компетентности педагогов в системе дошкольного образования	315
Гульнара Ахтямовна	

Роль учебного процесса и творческой деятельности в сохранении психологического равновесия.....	320
<i>Коршубаева Рано Хазраткуловна</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda matematik tasavvurlar (son, shakl, o'lcham, fazoviy munosabatlar)ning psixologik-pedagogik xususiyatlari va rivojlanish bosqichlari	325
<i>Bibizaynab Otaxo'jayeva</i>	
Ertaklarni rollarga bo'lib o'qish orqali o'quvchilarda boshqaruvchanlik qobiliyatini shakllantirish	328
<i>Sobirova Fotimaxon Baxodir qizi, Narkabilova Gulnoza Po'latovna</i>	
Jadid ayollari fenomenining tarixiy va intellektual mohiyati	332
<i>Ergashova Mehriniso Husniddin qizi</i>	
The Importance of Pronunciation in Language Learning	335
<i>Nazarova Gulbaxor Azimjon Qizi</i>	
Ta'lim jarayonida test texnologiyalaridan foydalanishga qo'yiladigan pedagogik talablar	340
<i>Rasulov Ulug'bek Murodulloyevich</i>	
Tibbiyot ta'limida mentor va talaba munosabatlarining tahliliy tafakkurga ta'siri	345
<i>Osbayov Muhammadjon Imaraliyevich</i>	
Oila qadriyatlari va ta'lim tizimi orqali ijtimoiy mas'uliyatni shakllantirish.....	350
<i>Tuymurodova Donoxon Istam qizi, D. Sh. Yuldasheva</i>	
Будущее французского языка в XXI веке: глобальные тенденции, вызовы и перспективы.....	354
<i>Азамжонova Сарвиноз Шухратовна</i>	
Dars jarayonida o'yin folklori namunalaridan samarali foydalanish usullari.....	360
<i>Safarova Nigora Oxunjonovna, Durmatova Oygul Orifjonovna</i>	
Yosh basketbolchilarni zamonaviy sport mutaxassisligiga yo'naltirishning samaradorligi.....	364
<i>Rahimov Bobirjon Abdurasulovich</i>	
Matematikani o'qitishda vizual tafakkur psixologiyasi.....	370
<i>Inomova Ozodaxon Shavkatjon qizi</i>	
O'zbek oilalarida gender tenglikning etnopsixologik xususiyatlari.....	374
<i>Yusupova Mardona Matkubulovna</i>	
Raqamli ta'lim muhitida sun'iy intellekt yordamida aniq fanlarni o'qitish va talabalarning kasbiy-pedagogik kompetensiyalarini shakllantirish	378
<i>Mirzayeva Shahlo, Olmasov Elshod Elmurod o'g'li, Jabborov Muhammadali Abdumannof o'g'li</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda emotsional intellektni rivojlantirish usullari.....	382
<i>Marufova Munira Egamkulovna</i>	
Elektron ta'lim jarayonida "raqamli profilaktika"ni ommalashtirish va "axborot hurujlari"ni bartaraf etish usullari	385
<i>Qo'ng'irotboy Avezimbetovich Sharipov, Sirojiddinov Nuriddin Saxobiddinovich</i>	
Tibbiyot sohasida ayollar karyerasi rivojlanishining imkoniyatlari va to'siqlari.....	393
<i>Axmedova Maysara Baxromovna</i>	
Tog' echkilarda xonakilashtirish natijasida paydo bo'lgan o'zgarishlar	397
<i>Xaqberdiyeva Shoira Tursunaliyevna, Ashurova Dilorom Abdusamat qizi, Elmurodova Munisa Baxtiyor qizi</i>	
Kumush tovon balig'i (Carassius gibelio Bloch)ning oziqlanish xususiyatlari va suv ekotizimidagi ekologik roli	402
<i>Xaqberdiyeva Shoira Tursunaliyevna, Rahmonqulova Ruxshona Qudratovna, Xurramova O'g'ilshod Usmon qizi</i>	
Inklyuziv ta'limga jalb etilgan bolalarni psixologik qo'llab-quvvatlashning pedagogik ahamiyati	406
<i>Akbaraliyeva Mohlaroyim Abdujalil qizi</i>	
O'smirlardagi agressiyani korreksiyalashda art-terapiya metodlarini qo'llashning psixologik jihatlari	413
<i>Jalilova S. X., A'loyeva Fazilat Alijon qizi</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda agressiyani bartaraf etishning psixologik texnologiyalari.....	416
<i>G'aybullayeva Anora Tolib qizi</i>	
Sun'iy intellekt asosida o'quv jarayonini shaxsiylashtirish: nazariya va amaliyot.....	420
<i>Mirzayeva Shahlo, Ergashov Komilbek Muhiddin o'g'li, Rahmonov Og'abek</i>	
Sharq mutafakkirlarining tafakkur va aqliy taraqqiyot masalasidagi qarashlari	423
<i>Manzura Shodmonqulova</i>	
Umurtqalilarda regeneratsiya jarayonlarining molekulyar va fiziologik asoslari.....	427
<i>Xaqberdiyeva Shoira Tursunaliyevna, Mirzayeva Ruxsora Shukur qizi, Abdurahmonova Marjona Salim qizi</i>	
Qushlarning evolyutsiyasida uchishga moslashish jarayoni.....	432
<i>Xaqberdiyeva Shoira Tursunaliyevna, Nurillayeva Mavluda Abduvohid qizi, Muhammadiyeva Shaxrizoda Panji qizi</i>	
O'zbekistonning janubiy hududlarida O'rta Osiyo toshbaqasi (Testudo horsfieldii)ning bioekologik xususiyatlari va muhofazasi.....	437
<i>Xaqberdiyeva Shoira Tursunaliyevna, Xasanova Baxtigul Asqar qizi, Jo'rayeva Sojida Abray qizi</i>	

Maktabgacha ta'limda ekologik madaniyatni shakllantirish: "yashil pedagogika"ning global tendensiyalari va innovatsion modellari	441
Bo'riyeva Shahzoda Otaniyoz qizi	
Qushlarning ekologiyasi, biosferadagi o'rni va inson hayotiga ta'siri.....	444
Xaqberdiyeva Shoira Tursunaliyeva, Qalandarova Muxlisa Aimardonovna, Xamrayeva Feruza Oybekovna	
Pedagogik amaliyot modelining transformatsiyasi: passiv kuzatishdan kasbiy jarayonga chuqur kirib borish tendensiyasi	448
Abdrashitova E. V.	
Ta'lim jarayonida baholashning zamonaviy yondashuvlari va uning o'quvchilar rivojlanishidagi ahamiyati ..	454
Abduraxmonova Dilobar Shuhratbekovna	
Yirtqichlarning ov strategiyalari: evolyutsion moslashuv, neyrofiziologik asoslar va ekologik modellashtirish	458
Xaqberdiyeva Shoira Tursunaliyeva, Saidov Asadbek Qudratovich, Abdusattorov Abdulqosim Abdulxamidovich	
Yoshlar o'rtasida huquqbuzarliklarning oldini olish	464
Ahmadjonova Shahnozaxon Yarqinovna	
Zamonaviy ta'lim jarayonida funksional savodxonlikni rivojlantirishning nazariy-metodik asoslari hamda o'quvchilarning amaliy kompetensiyalarini shakllantirish yo'nalishlari.....	467
Alimova Farzona Abdukamalovna, Gubayeva Aziza Ismatillayevna	
Muhandislik ta'limida ijodkorlikni rivojlantirishning nazariy va metodologik yondashuvlar	474
Avazov Jo'rabek Donayevich	
Katta guruh tarbiyalanuvchilarida kasb haqidagi dastlabki tasavvurlarni shakllantirish metodikasini innovatsion ekotizim sharoitida takomillashtirish ijtimoiy-pedagogik muammo sifatida.....	478
D. D. Zuparova, Uralova Fotima Baxtiyor qizi	
Geometriya fanida isbotlashga doir masalalarning o'quvchilarda divergent tafakkurni rivojlantirishdagi didaktik imkoniyatlari.....	483
Davletov Davronbek Egamberganovich	
An'anaviy xonandalikni o'qitishda zamonaviy pedagogik texnologiyalarni qo'llash.....	488
Fazliddinov Zokir Xusniddin o'g'li	
Maktabgacha tarbiya yoshidagi bolalarda agressiv xulq-atvor namayon bo'lishi	493
G'ayibova Nargiza Anorbayevna	
Methodology for Organizing Tutoring Activities in the Credit-Module System	497
Isabekov Shavkat Isabekovich	
Ta'lim boshqaruvida rahbarlarning kasbiy kompetensiyasini rivojlantirishning zamonaviy yondashuvlari	500
Islamova Dilfuza Dilshodovna	
O'zbek yuridik terminologiyasining boyishining ichki va tashqi manbalari.....	504
Ismoilova Sug'diyona Ashurovna	
Tarbiyasi og'ir o'smirlar orasida jismoniy faoliyat darajasi bilan akademik yutuqlar orasidagi bog'liqlikni takomillashtirish	508
Isoqov Nuriddin Halim o'g'li	
Bo'lajak chizmachilik o'qituvchilarining kasbiy kompetensiyalarini rivojlantirish omillari.....	511
Jamilova Dilsuza To'lqin qizi	
Talaba qizlarning jismoniy faolligini oshirish yo'llari	515
Jumanova Iroda Shokirjon qizi	
Online marketingda emotsional manipulatsiya usullarining ta'siri	518
Nurmatov Nurhayot, Kimsanboyeva Komila Shermuxammadqizi	
O'yin faoliyati va integrativ mashg'ulotlar asosida tarbiyani tashkil etish metodikasi	522
Mamatova Farida Iminjanovna	
Oliy ta'lim tizimida inklyuziv ta'limning mazmuni va uning ijtimoiy-pedagogik zaruriyati	527
Mirsaidova Muborak	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining o'quv-bilish faoliyatini modellashtirishning didaktik imkoniyatlari va samaradorligi	532
Muxtarova Lobar Abdimannabovna, Shoymurodova Roziya Yusuf qizi	
Amfibialarning teri orqali nafas olishi: morfofiziologik asoslari va evolyutsion ahamiyati	536
Xaqberdiyeva Shoira Tursunaliyeva, Normurodova Farishta Begmurod qizi, Xolmurodova Dilrabo Panji qizi, Qo'ldoshova Ruxshona Navro'z qizi	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida o'yin texnologiyalari asosida bolalarda bilish jarayonining rivojlanishi ...	541
Norqulova Ma'mura Husniddin qizi	
Kasbiy ta'lim tashkilotlarida xalqaro ta'lim dasturlarini joriy qilishning ilmiy-amaliy ahamiyati.....	546
Nosirov Bunyodjon G'offorali o'g'li	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarining oila va jamoat tashkilotlari bilan hamkorligi.....	550
Qambarova Naziraxon Barxonovna	

An'anaviy oila sharoitida kelinlarda noadaptiv psixologik himoya mexanizmlarini kamaytirish bo'yicha psixokorreksion yondashuv	554
Qobilova Nasiba Ismatjon qizi	
Ona tili ta'limida kreativ yondashuv asosida o'quv jarayonini modellashtirishning pedagogik shart-sharoitlari	557
Qulmuminov O'rolboy Safar o'g'li, Jumayeva Hulkar Panji qizi	
Maktabgacha yoshdagi bolalarning jismoniy rivojlanish dinamikasi	562
Ravshanova Gulnoza Burxonovna, Turdiboyeva Umida Ravshan qizi, Norjigitova Rohila Abduvoid qizi	
Ingliz, o'zbek va rus tillari foydalanuvchilari uchun lug'atlar yaratishning lingvistik va amaliy asoslari	565
Raxmonova Sardora Muminjonovna	
Jismoniy tarbiya darslarini yangicha pedagogik texnologiyalar asosida tashkil etishning nazariy va amaliy asoslari	569
Ro'zmetov Rasul Tangirberganovich	
Sutemizuvchilarning kelib chiqishi va xilma-xilligi	573
Xaqberdiyeva Shoira Tursunaliyevna, Sattorova Sanobar Boboqul qizi, Salimova Shahrizoda Ikromjon qizi	
Raqamli muhitda voyaga etayotgan o'spirinlarda empatiya va ijtimoiy-emotsional rivojlanishning neyropedagogik xususiyatlari	578
Shamsiddinov G'iyosjon Husniddin o'g'li	
Bo'lajak muhandislarning amaliy ko'nikmalarini rivojlantirishda dasturlashtirilgan ta'lim vositalarining o'rni ...	583
Sharipova Nodira Ilxom qizi	
Digital Educational Technologies in Improving the Quality of Teaching: Methods and Practical Implementation	588
Tashpulatova Nafisa Bakhtiyarovna	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda ijtimoiy ishonchni rivojlantirishda inklyuziv usullardan foydalanish	591
To'laboyeva Irodaxon Maxammadali qizi	
SRDM modeli orqali boshlang'ich sinf o'quvchilarida STEAM kompetensiyalari va Computational Thinking ko'nikmalarini shakllantirish	595
Toshpulatova Niyoxon Shavkatjon qizi	
Umumta'lim maktablarida fan to'garaklari faoliyatini tashkil etishning pedagogik shartlari	600
Toshtemirova Dilnoza Abdug'ani qizi	
Development of an Integrated Learning Module Based on Digital Technologies in the Educational Process ...	604
Umirov Ilkhom Iskandar ugli	
Muskul-skelet tizimi nuqsonli o'quvchilarning nozologik guruhlariga differensial yondashuv asosida adaptiv sportga yo'naltirish	608
Uraimov Sanjar Ruzimatovich, Ubaydullayeva Dilnoza Muhammad qizi	
Boshlang'ich ta'limda alohida ehtiyojga ega bo'lgan o'quvchilarni o'qitishning bugungi holati va muammolari tahlili	612
Uroqova Yorqin qizi	
Inklyuziv ta'lim muhiti asosida boshlang'ich sinf o'quvchilarining texnologiya darslarida ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirish metodikasi	615
Xamidova Zarina Iskandar qizi	
Qushlar migratsiyasi va uning ekologik sabablari	619
Xaqberdiyeva Shoira Tursunaliyevna, Raximova Dilfuza Ilyos qizi, Saburova Sarvinoz Erkabay qizi	
Imkoniyati cheklangan bolalarni jismoniy tarbiya va sportga jalb etishning nazariy va amaliy asoslari	623
Xasanova Nilufar Raxmatovna	
Raqamli avlod tarbiyasida milliy qadriyatlar va ota-onalarning virtual-pedagogik madaniyati uyg'unligi	628
Xaydarova Xilola Raximberdiyevna	
Разработка алгоритмов для визуализации и анализа решения задач линейного программирования ..	631
Буронова Муниса Баходировна, Хакимов Дониёр Бахтиёр Угли	
Ta'lim tizimida moliyaviy boshqaruv tushunchasi va iqtisodiy mazmuni	637
Mannanova Maftuna Fazliddin qizi	
Koreya ta'lim tizimida kompetensiyaviy yondashuvning nazariy asoslari va uning pedagogik mohiyati	641
Adamatov Anvar Ablaqulovich	
Bo'lajak pedagoglarning raqamli didaktik kompetensiyasini rivojlantirish: muammo va yechimlar	645
Uskanov Kaxramon Xalikulovich	
Matematika fanini o'qitishda onlayn platformalardan foydalanish	648
Mirzayeva Shahlo, Yorqulova Mashhura, Boboqulova Durdona	

TA'LIM JARAYONIDA TEST TEXNOLOGIYALARIDAN FOYDALANISHGA QO'YILADIGAN PEDAGOGIK TALABLAR

Rasulov Ulug'bek Murodulloyevich
Samarqand davlat pedagogika instituti
"Informatika" kafedrasida assistenti

ORCID: 0009-0004-0312-3046

Annotatsiya: Mazkur maqolada ta'lim jarayonida test texnologiyalaridan foydalanishga qo'yiladigan pedagogik va psixometrik talablarning nazariy-metodologik asoslari ilmiy jihatdan tahlil qilingan. Tadqiqotda test topshiriqlarining ilmiylik, validlik, ishonchlilik, obyektivlik hamda differensiallik mezonlari asosida ishlab chiqilishi ta'lim sifatini oshirishning muhim omili sifatida asoslab berilgan. Shuningdek, kompetensiyaviy yondashuv asosida tashkil etilgan test texnologiyalarining talabalarning kasbiy kompetentligini baholash va rivojlantirishdagi ahamiyati ochib berilgan.

Tadqiqotning ilmiy yangiligi test texnologiyalarini zamonaviy kompetensiyaviy model asosida pedagogik, didaktik va psixometrik mezonlar integratsiyasi asosida takomillashtirishga qaratilgan ilmiy yondashuv ishlab chiqilganligi bilan izohlanadi.

Kalit so'zlar: test texnologiyalari, pedagogik talablar, baholash, validlik, ishonchlilik, differensiallik, didaktik mezonlar, ta'lim sifati.

Abstract: This article scientifically analyzes the theoretical and methodological foundations of pedagogical and psychometric requirements for the use of test technologies in the educational process. The study substantiates that the development of test tasks based on the principles of scientific validity, reliability, objectivity, and differentiation is an important factor in improving the quality of education. Furthermore, the significance of competency-based test technologies in assessing and developing students' professional competence is revealed.

The scientific novelty of the research lies in the development of a scientific approach to improving test technologies through the integration of pedagogical, didactic, and psychometric criteria within the framework of a modern competency-based model.

Key words: test technologies, pedagogical requirements, assessment, validity, reliability, differentiation, didactic criteria, quality of education.

Аннотация: В данной статье научно проанализированы теоретико-методологические основы педагогических и психометрических требований к использованию тестовых технологий в образовательном процессе. В исследовании обосновано, что разработка тестовых заданий на основе принципов научности, валидности, надежности, объективности и дифференцированности является важным фактором повышения качества образования. Также раскрыта значимость тестовых технологий, организованных на основе компетентностного подхода, в оценке и развитии профессиональной компетентности студентов.

Научная новизна исследования заключается в разработке научного подхода к совершенствованию тестовых технологий посредством интеграции педагогических, дидактических и психометрических критериев в рамках современной компетентностной модели.

Ключевые слова: тестовые технологии, педагогические требования, оценка, валидность, надежность, дифференциация, дидактические критерии, качество образования.

KIRISH

Bugungi kunda ta'lim sifatini oshirish hamda o'quvchilar bilimini obyektiv baholash masalalari dolzarb ahamiyat kasb etmoqda. Shu nuqtai nazardan, talabalar bilimini baholashda test texnologiyalaridan foydalanish zamonaviy va samarali baholash vositalaridan biri sifatida keng qo'llanilmoqda. Testlar yordamida qisqa vaqt ichida katta hajmdagi bilimlarni nazorat qilish, natijalarni aniq hamda tezkor tahlil qilish imkoniyati yaratiladi.

Ta'lim sifatini oshirishda baholash tizimi muhim o'rin tutadi. Zamonaviy baholash usullaridan foydalanish o'quvchilarning bilim darajasini yanada aniq va ishonchli baholash imkonini beradi. Shu jihatdan, test texnologiyalarining ahamiyati tobora ortib bormoqda. Test texnologiyalari yordamida katta hajmdagi o'quv materiallarini

qisqa muddatda qamrab olish, natijalarni tezkor qayta ishlash hamda samarali tahlil qilish imkoniyati mavjud. Bu esa baholash jarayonining samaradorligi, shaffofligi va aniqligini ta'minlashga xizmat qiladi.

Test texnologiyalari – talabalarning bilim, ko'nikma va malakalarini nazorat qilish, baholash hamda tahlil etishga xizmat qiluvchi zamonaviy usullar, vositalar va jarayonlar majmuasidir. Ularning asosiy afzalliklari baholashning shaffofligi, natijalarning tezkorligi, inson omilining minimallashtirilgani hamda keng qamrovli nazorat imkoniyatining mavjudligi bilan tavsiflanadi. Shu bilan birga, test texnologiyalari o'quv jarayonini takomillashtirish va ta'lim sifatini oshirishda muhim ahamiyat kasb etadi.

Zamonaviy ta'lim tizimida test texnologiyalari nafaqat nazorat vositasi, balki ta'limni boshqarish, rivojlantirish va takomillashtirishning muhim mexanizmi sifatida ham qaralmoqda. Ayniqsa, kompetensiyaviy yondashuv asosida tashkil etilgan ta'lim jarayonida testlar orqali talabalarning nafaqat nazariy bilimlari, balki amaliy ko'nikmalari, tahliliy fikrlashi hamda kasbiy tayyorgarlik darajasini aniqlash imkoniyati kengaymoqda. Shu sababli, test texnologiyalaridan samarali foydalanishda ularga nisbatan aniq pedagogik va psixometrik talablarni belgilash muhim hisoblanadi. Mazkur talablar test natijalarining obyektivligi, ishonchliligini va ilmiy asoslanganligini ta'minlashga xizmat qiladi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Ta'lim jarayonida test texnologiyalaridan foydalanish masalasi pedagogika, psixologiya hamda axborot texnologiyalari sohalarida keng tadqiq etilgan ilmiy yo'nalishlardan biri hisoblanadi. Zamonaviy ilmiy tadqiqotlarda test tizimlarining pedagogik samaradorligi, psixometrik asoslari va kompetensiyaviy yondashuv asosida takomillashtirish masalalariga alohida e'tibor qaratilgan.

Mahalliy olimlardan A. Abdullayev test topshiriqlarini ishlab chiqish hamda ularni o'quv jarayoniga joriy etishning nazariy va amaliy jihatlarni yoritib, test savollarining o'quv maqsadlariga mosligi va metodik asoslanganligining muhimligini ta'kidlagan. A. Abduqodirov va A. Qodirov elektron test tizimlarini yaratish hamda ulardan foydalanishning pedagogik imkoniyatlarini tahlil qilib, raqamli texnologiyalar asosida baholash jarayonining samaradorligi ortishini asoslab bergan. B. Abduraxmonov esa test nazorat tizimlarini takomillashtirishning nazariy asoslarini tadqiq etib, testlarning obyektivligi va ishonchliligini ta'minlash muhim pedagogik omil ekanligini qayd etgan.

Xorijiy tadqiqotlarda ham test texnologiyalarining psixometrik va adaptiv xususiyatlari chuqur o'rganilgan. Xususan, Hambleton, Swaminathan va Rogers tomonidan ishlab chiqilgan "Item Response Theory" nazariyasi test topshiriqlarining validligi hamda ishonchliligini ilmiy baholash imkonini beradi. Baker ham test tizimlarining statistik asoslarini tahlil qilib, test natijalarining obyektivligini ta'minlashda psixometrik mezonlarning ahamiyatini asoslab bergan. Meijer va Nering tadqiqotlarida esa kompyuterlashtirilgan adaptiv test tizimlarining afzalliklari, individual baholash imkoniyatlari hamda diagnostik samaradorligi yoritilgan.

Shuningdek, Bennett tomonidan onlayn baholash tizimlarining rivojlanish tendensiyalari tahlil qilinib, raqamli test texnologiyalarining ta'lim sifatini oshirishdagi o'rni ochib berilgan. Rossiyalik olimlar M.B. Chelyshkova, A.P. Tryapitsyna hamda boshqa tadqiqotchilar tomonidan pedagogik testlar, kompetensiyalarni baholash va zamonaviy test texnologiyalarining didaktik imkoniyatlari keng tadqiq etilgan. Ularning ilmiy qarashlarida test tizimlarining nafaqat nazorat vositasi, balki rivojlantiruvchi pedagogik mexanizm sifatidagi ahamiyati alohida ta'kidlangan.

Mavjud ilmiy tadqiqotlar tahlili shuni ko'rsatadiki, test texnologiyalarini kompetensiyaviy yondashuv asosida takomillashtirish, adaptiv va raqamli test tizimlarini rivojlantirish hamda psixometrik mezonlar asosida baholash mexanizmlarini modernizatsiya qilish bugungi kunda dolzarb ilmiy-amaliy masalalardan biri hisoblanadi. Shu bois, mazkur tadqiqotda test texnologiyalariga qo'yiladigan pedagogik va psixometrik talablarni zamonaviy kompetensiyaviy model asosida takomillashtirish masalalariga alohida e'tibor qaratildi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Mazkur tadqiqot ta'lim jarayonida test texnologiyalaridan foydalanishga qo'yiladigan pedagogik va psixometrik talablarni nazariy hamda metodologik jihatdan tahlil qilishga qaratilgan. Tadqiqot jarayonida pedagogik tahlil, qiyosiy-taqqoslash, tizimli yondashuv hamda psixometrik baholash usullaridan foydalanildi.

Tadqiqotning metodologik asosini kompetensiyaviy yondashuv, pedagogik diagnostika nazariyasi hamda zamonaviy testologiya tamoyillari tashkil etdi. Ilmiy manbalarni tahlil qilish jarayonida mahalliy va xorijiy olimlarning test texnologiyalarini takomillashtirish, adaptiv test tizimlari, validlik, ishonchlilik va differentsiallik mezonlariga oid ilmiy ishlari o'rganildi.

Shuningdek, tadqiqot davomida test topshiriqlarining mazmuniy mosligi, psixometrik sifati, obyektivligi va kompetensiyalarni qamrab olish darajasi tizimli ravishda tahlil qilindi. Test texnologiyalarining samaradorligini baholashda validlik, ishonchlilik, differentsiallash va texnologik samaradorlik mezonlari asos qilib olindi.

Tadqiqotda zamonaviy raqamli test tizimlari, adaptiv baholash mexanizmlari hamda sun'iy intellekt asosida ishlovchi diagnostik tizimlarning pedagogik imkoniyatlari qiyosiy jihatdan tahlil qilindi. Olingan natijalar asosida test texnologiyalarini kompetensiyaviy model asosida takomillashtirishga doir ilmiy-amaliy tavsiyalar ishlab chiqildi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Test texnologiyalariga qo'yiladigan pedagogik talablar

Talabalarning kasbiy kompetentligini shakllantirishga yo'naltirilgan test texnologiyalari quyidagi pedagogik talablarga javob berishi lozim.

1. **Ilmiylik talabi** – bunda test topshiriqlari o'quv dasturi, malaka talablari hamda kasbiy standartlarga asoslangan bo'lishi zarur. Har bir test savoli muayyan kompetensiya indikatoriga mos kelishi lozim. Ilmiylik talabi test texnologiyalarining metodologik asoslanganligini, empirik jihatdan tekshirilganligini hamda nazariy izchilligini ta'minlaydi. Mazkur talab kasbiy kompetentlikni shakllantirish jarayonida baholashning aniqligi, obyektivligi va haqqoniyligini kafolatlovchi fundamental pedagogik mezon hisoblanadi. Ilmiylik tamoyiliga asoslangan test tizimi ta'lim sifatini oshirish hamda kompetensiyaviy yondashuvni amaliyotga samarali joriy etishning muhim omillaridan biri sifatida namoyon bo'ladi.
2. **Validlik talabi** – test texnologiyalarining metodologik aniqligini belgilovchi asosiy pedagogik omildir. Ushbu talab kasbiy kompetentlikni shakllantirish jarayonida baholashning haqiqiylik darajasini ta'minlaydi. Validlikka asoslangan test tizimi ta'lim natijalarini ilmiy asosda talqin qilish va samarali pedagogik qarorlar qabul qilish imkonini beradi. Test topshiriqlari o'lchanishi ko'zda tutilgan kompetensiyani aniq aks ettirishi lozim. Bunda mazmuniy, konstruktiv hamda kriterial validlikning ta'minlanishi muhim ahamiyat kasb etadi.
3. **Ishonchilik talabi** – test natijalarining barqarorligi, takroriy o'lchashlarda bir xil yoki o'xshash natijalarni qayd etish darajasi hamda tasodifiy xatolardan xoli bo'lishini ifodalovchi pedagogik-psixometrik talabdir. Masalan, test bir xil sharoitda qayta o'tkazilganda natijalar sezilarli darajada farq qilmasa, mazkur test ishonchli hisoblanadi. Kasbiy kompetentlikni shakllantirish jarayonida ishonchilik talabi baholash natijalarining barqarorligi va obyektivligini ta'minlaydi.
4. **Obyektivlik talabi** – test topshiriqlari va baholash jarayonining inson omili, subyektiv fikr hamda tashqi tasodifiy ta'sirlardan maksimal darajada xoli bo'lishini ta'minlovchi pedagogik talabdir. Ya'ni, bir xil javob bergan ikki talaba bir xil natijaga ega bo'lishi, baholovchining shaxsiy munosabati esa natijaga ta'sir qilmasligi lozim. Kasbiy kompetentlikni shakllantirish jarayonida obyektivlik talabi baholashning adolatligi va shaffofligini ta'minlaydi. Shu bois, baholash jarayonida subyektiv omillar imkon qadar kamaytirilishi zarur. Avtomatlashtirilgan test tizimlari ushbu jarayonni yanada samarali tashkil etishga xizmat qiladi.
5. **Differensiallash talabi** – test topshiriqlarining talabalar tayyorgarlik darajasi, bilim saviyasi hamda kasbiy kompetensiya shakllanish bosqichlariga muvofiq ravishda farqlash imkonini ta'minlovchi pedagogik talabdir. Mazkur talab test texnologiyalarining diagnostik funksiyasini kuchaytiradi hamda turli tayyorgarlik darajasiga ega talabalarni aniq ajratish imkonini beradi. Test topshiriqlari turli murakkablik darajalarida tuzilishi, talabalarni bilim va tayyorgarlik darajasiga ko'ra samarali differensiallash imkonini berishi lozim.

Test texnologiyalaridan foydalanishning didaktik tamoyillari

Kasbiy kompetentlikni shakllantirish jarayonida test texnologiyalaridan foydalanish quyidagi didaktik tamoyillarga asoslangan bo'lishi lozim.

1. **Kompetensiyaviy yo'naltirilganlik tamoyili** – bunda test topshiriqlari real kasbiy vaziyatlarga yaqinlashtirilgan bo'lishi zarur. Nazariy savollar bilan bir qatorda keys-stadi, vaziyatli testlar hamda amaliy topshiriqlardan foydalanish maqsadga muvofiq hisoblanadi. Ushbu tamoyil test texnologiyalarini ishlab chiqish va qo'llash jarayonida baholash markazida alohida bilim elementlari emas, balki talabning real kasbiy faoliyatni bajarishga tayyorligini ifodalovchi o'zaro bog'liq kompetensiyalar turishini nazarda tutadi. Mazkur tamoyilga ko'ra, test topshiriqlari "nimani biladi?" degan savoldan ko'ra, "nimani bajara oladi?" degan savolga javob berishi lozim.
2. **Tizimlilik va izchillik tamoyili** – test texnologiyalarini qo'llash jarayonida baholashning bosqichma-bosqich, mantiqan bog'langan hamda yagona pedagogik tizim asosida tashkil etilishini ifodalovchi didaktik tamoyildir. Mazkur tamoyilga ko'ra, baholash jarayoni tasodifiy yoki davriy xarakterga ega bo'lmasdan, o'quv maqsadlari, kompetensiya ko'rsatkichlari va natijalar monitoringi bilan uzviy bog'langan yaxlit tizimni tashkil etishi kerak. Shu bois, joriy, oraliq va yakuniy test nazoratlari o'zaro uzviy bog'liq holda tashkil etilishi maqsadga muvofiqdir.

3. **Rivojlantiruvchi ta'lim tamoyili** – test texnologiyalarini qo'llash jarayonida baholashni faqat nazorat vositasi sifatida emas, balki talabning kasbiy kompetentligini rivojlantirish, mustaqil fikrlashini shakllantirish hamda o'zini tahlil qilish faoliyatini faollashtirishga xizmat qiluvchi pedagogik mexanizm sifatida tashkil etishni nazarda tutuvchi didaktik tamoyildir. Mazkur tamoyilga ko'ra, test natijasi yakuniy xulosa emas, balki keyingi rivojlanish uchun muhim axborot manbai sifatida qaraladi.
4. **Shaffoflik tamoyili** – test texnologiyalaridan foydalanish jarayonida baholash mezonlari, topshiriqlar mazmuni, baholash tartibi hamda natijalarni izohlash jarayonining ochiq, tushunarli va oldindan ma'lum bo'lishini nazarda tutuvchi didaktik tamoyildir. Talabalarga testning ko'lami, savollar turi hamda murakkablik darajasi haqida oldindan ma'lumot berilishi lozim. Bu esa baholashning adolatligi, ishonchligi va shaffofligini ta'minlashga xizmat qiladi.

Test topshiriqlarini takomillashtirish mezonlari

Test texnologiyalarini takomillashtirish quyidagi mezonlar asosida amalga oshirilishi lozim.

1. **Mazmuniy moslik mezoni** – test topshiriqlarining o'quv maqsadlariga mos kelishini ifodalovchi muhim pedagogik mezonidir. Mazmuniy moslik mezoni test texnologiyalarining pedagogik samaradorligini belgilovchi asosiy ko'rsatkichlardan biri hisoblanadi. U o'quv maqsadlari, kompetensiya mezonlari hamda test topshiriqlari o'rtasidagi mantiqiy, didaktik va strukturaviy uyg'unlikni ta'minlaydi. Kasbiy kompetentlikni shakllantirish jarayonida mazmuniy moslikni ta'minlash baholash tizimining ilmiy asoslanganligi va natijalarning obyektivligini oshirishga xizmat qiladi.
2. **Psixometrik sifat mezoni** – test topshiriqlari va umumiy test tizimining ilmiy-statistik jihatdan asoslanganligi, o'lchash aniqligi hamda ishonchligini ifodalovchi ko'rsatkichlar majmuasidir. Mazkur mezon test natijalarining obyektivligi, barqarorligi va haqqoniyligini ta'minlashga yordam beradi. Kasbiy kompetentlikni baholash jarayonida psixometrik sifat mezoni test texnologiyalarining nafaqat metodik, balki ilmiy asoslangan o'lchov vositasi sifatida samarali qo'llanilishini ta'minlaydi.
3. **Kompetensiyani qamrab olish mezoni** – test topshiriqlarining shakllantirilishi nazarda tutilgan kasbiy kompetensiyaning barcha tarkibiy komponentlari va ko'rsatkichlarini tizimli, mutanosib hamda yetarli darajada qamrab olishini ifodalovchi pedagogik-psixometrik ko'rsatkichdir. Mazkur mezon testning faqat nazariy bilimlarni emas, balki amaliy ko'nikma, malaka, kasbiy fikrlash hamda o'zini tahlil qilish qobiliyatlarini ham aniqlash imkoniyatini belgilaydi.
4. **Texnologik samaradorlik mezoni** – test texnologiyalarining raqamli, tashkiliy va metodik jihatdan samarali ishlash darajasini, ya'ni baholash jarayonining tezkorligi, aniqligi, avtomatlashtirilganligi hamda monitoring imkoniyatlarini ifodalovchi ko'rsatkichdir. Mazkur mezon test tizimining nafaqat mazmuniy va psixometrik sifatini, balki uni amaliy ta'lim jarayoniga samarali integratsiyalashuv darajasini ham belgilaydi.
5. **Monitoring va tahlil mezoni** – test texnologiyalaridan foydalanish jarayonida olingan natijalarni tizimli ravishda kuzatish, statistik va pedagogik jihatdan tahlil qilish hamda ular asosida ta'lim jarayonini takomillashtirish darajasini ifodalovchi muhim ko'rsatkichdir. Ushbu mezon test baholash natijalarini oddiy ballar yig'indisi sifatida emas, balki diagnostik va boshqaruv axboroti manbai sifatida talqin etishni nazarda tutadi.

Test texnologiyalarini takomillashtirish yo'nalishlari

Talabalarining kasbiy kompetentligini shakllantirish jarayonida test texnologiyalarini takomillashtirish quyidagi ustuvor yo'nalishlarda amalga oshirilishi mumkin:

- adaptiv test tizimlarini joriy etish;
- kompetensiyaga asoslangan test banklarini yaratish;
- sun'iy intellekt asosida diagnostik baholash tizimlarini rivojlantirish;
- ochiq javobli hamda amaliy test topshiriqlarini kengaytirish;
- vaziyatli test tizimlarini amaliyotga joriy etish;
- test natijalarini analitik tahlil qilish mexanizmlarini takomillashtirish.

Talabalarining kasbiy kompetentligini shakllantirishda test texnologiyalaridan samarali foydalanish pedagogik talablar, didaktik tamoyillar hamda ilmiy asoslangan mezonlarni muntazam takomillashtirib borishni talab etadi. Zamonaviy kompetensiyaviy model asosida ishlab chiqilgan test tizimlari ta'lim sifatini oshirish, baholashning obyektivligi va ishonchligini ta'minlash hamda talabalar kasbiy tayyorgarligi darajasini chuqur diagnostika qilish imkoniyatlarini kengaytiradi.

Shuningdek, innovatsion test texnologiyalarini ta'lim jarayoniga integratsiyalash baholash tizimining shaffofligi, samaradorligi va amaliy ahamiyatini yanada oshirishga xizmat qiladi. Bu esa raqobatbardosh, mustaqil fikrlovchi va yuqori kasbiy kompetensiyaga ega mutaxassislarni tayyorlashning muhim omillaridan biri hisoblanadi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Ta'lim jarayonida test texnologiyalaridan samarali foydalanish hamda ularning pedagogik va psixometrik imkoniyatlarini to'liq ro'yobga chiqarish uchun qator ilmiy-amaliy chora-tadbirlarni amalga oshirish muhim ahamiyat kasb etadi. Avvalo, test topshiriqlarini ishlab chiqishda ularning mazmuniy mosligi, ilmiy asoslanganligi hamda kompetensiya ko'rsatkichlariga muvofiqligini ta'minlash zarur. Shu bilan birga, test tizimining sifatini oshirish maqsadida validlik, ishonchlilik va differensiallik ko'rsatkichlari asosida muntazam psixometrik tahlillarni olib borish maqsadga muvofiqdir. Bu esa baholash natijalarining aniqligi, obyektivligi va haqqoniyligini ta'minlashga xizmat qiladi.

Zamonaviy ta'lim talablaridan kelib chiqib, adaptiv test tizimlarini joriy etish hamda sun'iy intellekt asosida ishlovchi diagnostik baholash mexanizmlarini rivojlantirish alohida ahamiyat kasb etadi. Bunday yondashuv talabalarning individual xususiyatlarini hisobga olgan holda baholashni tashkil etish, ularning bilim darajasini chuqur tahlil qilish hamda ta'lim jarayonini individuallashtirish imkoniyatlarini kengaytiradi. Shu bilan birga, test topshiriqlarini ishlab chiqishda kompetensiyaviy yondashuvga ustuvorlik berilib, faqat nazariy bilimlarni emas, balki amaliy ko'nikmalarni, muammoli vaziyatlarni hal qilish qobiliyatini hamda kasbiy tayyorgarlik darajasini baholovchi topshiriqlarni keng qo'llash zarur.

Bundan tashqari, test texnologiyalarini zamonaviy raqamli platformalar bilan integratsiyalash, baholash jarayonini avtomatlashtirish hamda natijalarni real vaqt rejimida monitoring qilish tizimini yo'lga qo'yish maqsadga muvofiq hisoblanadi. Pedagog kadrlarning testologiya, baholash metodikasi va axborot texnologiyalari sohasidagi kompetensiyalarini rivojlantirish ham ushbu jarayonning muhim shartlaridan biridir. Shu bilan birga, baholash jarayonining shaffofligi va adolatligini ta'minlash, test natijalaridan diagnostik hamda rivojlantiruvchi vosita sifatida foydalanish ta'lim sifatini oshirishning muhim omillaridan biri sifatida namoyon bo'ladi.

Yuqorida keltirilgan taklif va tavsiyalarni amaliyotga joriy etish orqali test texnologiyalarining samaradorligini yanada oshirish, baholash tizimini takomillashtirish hamda talabalarning kasbiy kompetentligini shakllantirish jarayonini yangi bosqichga olib chiqish imkoniyati kengayadi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019–yil 14–maydagi “Oliy ta'lim muassasalariga test sinovlari orqali qabul qilish tizimini takomillashtirish bo'yicha qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida”gi PQ–4319–son qarori. <https://lex.uz/ru/docs/-4334802>
2. Lex.uz O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020–yil 5–oktabrdagi PF–6079–son “Raqamli O'zbekiston – 2030” strategiyasini tasdiqlash va uni samarali amalga oshirish chora-tadbirlari to'g'risida”gi farmoni. <https://lex.uz/docs/-5030957>
3. Lex.uz O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017–yil 30–iyundagi “Respublikada axborot texnologiyalari sohasini rivojlantirish uchun shart-sharoitlarni tubdan yaxshilash chora-tadbirlari to'g'risida”gi PF–5099–son farmoni. <https://lex.uz/docs/-3249651>
4. Abdullayev A. Test topshiriqlarini tuzish va ularni o'quv jarayoniga joriy etish. – Toshkent: O'zbekiston Milliy universiteti, 2001. – 120 b.
5. Abduqodirov A., Qodirov A. Elektron test tizimlarini yaratish va qo'llash // Axborot texnologiyalari jurnali. – 2012. – №2. – B. 41–47.
6. Abdurahmonov I. Test tizimlarining axborot xavfsizligini ta'minlash // TATU ilmiy axborotlari. – 2020. – №4. – B. 56–63.
7. Abduraxmonov B. Test nazorat tizimlarini takomillashtirishning nazariy asoslari. – Toshkent: TATU, 2019. – 152 b.
8. Строгонова Е.И., Саакян А.Г. Технологии компьютерного адаптивного тестирования // Восточно-европейский научный журнал. – 2016.
9. Тряпицына А.П. Оценивание компетенций студентов // Информационные технологии в образовании. – 2020. – №2. – С. 45–52.
10. Чельшкова М.Б. Педагогические тесты и измерения. – Москва: Академия, 2002. – 256 с.
11. Шагеева О.А., Бикбулатова М.Н. Современные технологии тестирования // Современные проблемы науки и образования. – 2019. – №5.
12. Meijer R.R., Nering M.L. Computerized Adaptive Testing: Theory and Practice. – Boston: Kluwer, 1999. – 320 p.
13. Hambleton R.K., Swaminathan H., Rogers H.J. Fundamentals of Item Response Theory. – Newbury Park: Sage Publications, 1991. – 350 p.
14. Bennett R.E. Online Assessment and the Evolution of Testing // Educational Measurement: Issues and Practice. – 2002. – Vol. 21(4). – P. 5–13.
15. Rasulov Ulug'bek Bahodirovich, & Choriyeva Dilnoza (2026). An'anaviy test metodlarini zamonaviy texnologiyalar asosida takomillashtirish // Central Asian Journal of Integrative Innovation. – Vol. 1(2).
16. Aliyev R., Volkov N.N., Grinevich I.V. Comparative Analysis of Testing Systems in CIS Countries // International Journal of Educational Informatics. – 2022. – Vol. 6, №2. – P. 58–67.
17. Baker F.B. The Basics of Item Response Theory. – College Park: ERIC Clearinghouse, 2001. – 176 p.

-
- 13.00.00 Pedagogika fanlari
  - 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
  - 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
  - 13.00.03 Maxsus pedagogika
  - 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
  - 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
  - 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
  - 13.00.07 Ta'limda menejment
  - 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
  - 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
  - 07.00.00 Tarix fanlari
  - 19.00.00 Psixologiya fanlari
  - 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
  - 02.00.00 Kimyo fanlari
  - 03.00.00 Biologiya fanlari
  - 09.00.00 Falsafa fanlari
  - 10.00.00 Filologiya fanlari
  - 11.00.00 Geografiya fanlari

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Mas'ul muharrir: Ramzidin Ashurov

Ingliz tili muharriri: Murod Xoliyorov

Musahhih: Alibek Zokirov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2026. №5(2)

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali 26.09.2023-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №C-5669363 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: № 136361.

Manzirimiz: Toshkent shahar, Yunusobod tumani
19-mavze, 17-uy.